

En plats med en sägen

Visst är det lite spännande att befinna sig på Gröna Plan och tänka att "kanske vilar General Lagerbjälke här, och kanske finns det en sten med G L inhugget". Och en skatt dessutom! Att stenen har funnits känns ju inte helt otroligt så nog blir man nyfiken på de övertorvade stenar som man kan känna finns i mossen.

Gröna plan

Kanske vilar General Lagerbjälke i mossen

BOXHOLM (LT) Sägner och historier som bygger på folktradition kan man stöta på då och då. Sådana historier förekommer även i Boxholmstrakten, men sägnen som rör Gröna Plan är nog inte så allmänt känd. På kanten av Fårhusberget finns en mosse som kallas för Gröna Plan och där lär en General Lagerbjälke ha begravts, stupad under Dackefejden. Även en skatt ska finnas i mossen.

Det finns många gårdstorp- natur- och ägonamn där man kan ana hur namnen har uppstått. Ofta kommer namnen från en formation i naturen, och ibland kommer namnen från den som uppförde torpet, till exempel Anderstorp. Men en del namn är så gamla så att det är svårt att idag förstå innebörden. Korskälla, Börshult, Kröcklekulla, Funkan, Torsebo och Lagnebrunna är alla namn som vi hittar söder om Boxholm och de är ju namn där man kan fundera på hur de en gång i tiden har uppstått.

Men att många namn har funnits i många hundra år kan vi utgå ifrån och det finns namn i Sverige som är flera tusen år gamla enligt Riksantikvarieämbetet. Generellt brukar man säga att namn på stora naturlokaler är mycket gamla, till exempel sjönamnet Vättern (vattnet) och Väneren (den hoppingivande).

Lite sydväst om Lagnebrunna ligger ett berg som kallas för Fårhusberget. På en avsats vid Fårhusbergets västra sluttning ligger en liten mosse som kallas för Gröna Plan.

Hur detta namn har uppstått är helt glasklart. Skribenten av denna text har sysslat med orientering sedan barnsben och Fårhusberget besöktes ofta förr under träningsrundor. Redan då dök namnet Gröna Plan upp för mig och det visade sig vara exakt detta, det vill säga en grön plan mitt i den gamla skogen.

Gröna Plan bestod av en klargrön matta, egentligen en mosse, men där gräset trivdes riktigt bra och frodades. Jag vill minnas att Gröna Plan alltid var grön, förutom vintertid förstås.

Men den som år 2020 besöker Gröna Plan lär tyvärr inte mötas av någon grön plan. Jag minns att skogsmaskiner för några år sedan kört rakt över den frodiga gräsmattan i mossen, och när jag helt nyligen tog mig till Gröna Plan så stötte jag på en jägare på vägen intill och han bekräftade detta. Spåren av skogsmaskinerna har trots allt försvunnit, och vi får hoppas att mossen återhämtar sig så att de frodiga gräset återkommer.

Men Gröna Plan bär på en spännande och fascinerande sägen också. Hur mycket sanning det finns i denna sägen kan man ju fundera på, men nog blir man väldigt nyfiken. Och ingen rök utan eld brukar man ju säga...

Anders Vilhelm Johansson var född 1858 och han arrenderade Lagnebrunna under början av 1900-talet, han och hustrun flyttade från Lagnebrunna i november 1921. Birgit Johansson, ett barnbarns barn till Anders Vilhelm hade en gammal anteckning som förfadern hade gjort, anteckningen berättade om Gröna Plan. Framlidne Marianne Molin var arbetskamrat med Birgit och genom Marianne fick Föreningen Krafttaget för ett antal år sedan en kopia av anteckningarna.

Texten på det handskrivna pappret lyder: Min sagesman berättade att han år 1865 skjutsade lantmätare Marin, bosatt i Freggestorp i Åsbo socken, därifrån till Korskälla. Då han fick se korset vid källan sade han: Det är roligt att se att folk vårdar om våra gamla fornminnen, och icke låter dessa förfaras. Här är platsen där prinsessan på sin resa genom landet vilade sig och vart angripen av den så kallade korssjukan och dog där på platsen. Till minne härav restes ett kors på platsen, som återfinns än idag.

Sedan sade han: Nu skola vi gå och söka upp General Lagerbjälkes grav. Mitt inne i Lagnebrunnas södra skog finns en plan, 40 meter lång, 15 meter bred, som kallas Gröna Plan. Där finns ingen skog eller buskar, men en tät gräsmatta. Där var upprest en hög rund sten med ett inhugget stort G L.

Sägner berättar att General Lagerbjälke stupade på 1540-talet under Dackefejden och att han begravdes där. Sägner visste även berätta att en stor skatt var begravd där. I ändamål att upptäcka denna skatt begav sig två personer dit julafton 1896, och började gräva, men innan arbetet krönts med framgång eller avslutats, blevo de skrämde av två julgranshuggare, som av en händelse kom däråt och varnade dem.

De tog till flykten och fullföljde aldrig sin plan, men de hade hunnit så långt att när våren kom föll stenen ner i gropen och är sedan dess icke synlig mera.

Men finns det någon sanning i sägner om Lagerbjälke och Dackefejden? Det finns ju en adlig släkt med namnet Lagerbjälke, och dess första kända stamfader hette Benedictus Fistulator, och han flyttade i början av 1600-talet från Skottland (troligtvis) och blev handelsman och rådmann i Göteborg. Och Dackefejden ägde ju rum på 1540-talet, så om det vilar en Lagerbjälke i Gröna plan så kan han inte komma från denna adliga släkt.

Sant är i alla fall att det bodde en familj med namnet Marin i Friggestorp Södergård under 1860-talet. Carl Ferdinand Marin står som fanjunkare i husförhörsboken och han var född i Västra Eneby 1828. Så Marin blev sä-

Sägner om Lagerbjälke och Gröna Plan skrevs ner av Anders Vilhelm Johansson som var född 1858.

kert skjutsad till Korskälla från Friggestorp 1864, men vem sagesmannen var som skjutsade honom framgår inte.

Vid Saxgölens östra strand några hundra meter norr om Gröna Plan har det legat ett torp med namnet Lagerhult. Här har vi alltså två platser nära varandra med kopplingar till namnet "Lager". Nog är det ett väldigt märkligt sammanträffande att ett torp med namnet Lagerhult funnits bara några hundra meter ifrån mossen där Lagerbjälke ska vara begravd.

När torpet Lagerhult var nybyggt vet vi inte, men torpet finns i alla fall med i Ekeby sockens äldsta tillgängliga husförhörsbok som börjar på år 1788.

Nog är det en spännande gammal sägen och folktradition detta, och en riktigt duktig forskare kanske kan bringa klarhet i om det finns någon sanning i de anteckningar som Anders Vilhelm Johansson skrev ner utifrån vad han hört av sagesmannen. Och vem vet, kanske finns det en hög rund sten med ett inhugget G L gömt i Gröna Plan. Bredvid en skatt...

Text och bild:
KLAS JOHANSSON

Det händer

Evenemangstips
i Boxholms kommun

Observera!

Nu i Coronatider kan evenemang vara inställda, även om de står med här. Kolla därför med arrangören att evenemanget du tänkt gå på verkligen blir av.

Vardagen har förändrats

snabbt för oss alla men särskilt för dig som nu rekommenderas att hålla dig hemma. Om du behöver, eller vet någon som behöver, hjälp med att t ex handla mat eller vill ha kontakt för att samtala eller att vi ringer upp dig bara för att höra hur du mår?

Lämna aldrig några pengar i förskott eller kort med kod för att t ex handla mat om du inte känner personen. Vi från kyrkan ber aldrig om pengar innan vi köpt varor. Du kan sedan betala kontant, med Swish eller att vi skickar en faktura.

Kontakt: Lillianne Svensson, diakon Boxholm, tel 0142-29 35 06, e-post: lillianne.svensson@svenskakyrkan.se eller ring pastorsexp, tel 0142-552 00, epost: folkungabygden.pastorat@svenskakyrkan.se eller SMS 072-218 60 30 så förmedlar vi en kontakt.

Gudstjänst Boxholms kyrka

Tid: 05-10 och 17, kl 11-12.

Timmerö kapell

Tid: 05-13 och 20, kl 09-10.

Torgdag

På plats finns bl a Manges chark och ost, grönsaker och blommor från Evald Karlsson, Högborn, Brunnebyprodukter m m. Vi välkomnar alla som har något att saluföra eller kanske bara vill presentera sin verksamhet – antingen det gäller loppispyrlar, hantverk eller något annat som passar in på vår enkla Mini-marknad. Tid: 07-16 och 07-30, kl 14.30-16.30. Plats: Torget Malexander.

Utsättning av tusentals ålyngeli sjön Sommen

Var med och sätt ut tusentals ålyngeli i sjön Sommen. Har vi tur får vi även möjlighet att stifta bekantskap med vuxna ålar med hjälp av yrkesfiskare. Sommens fiskevårdsområde, Tekniska Verken och naturum Sommen deltar. Kostnadsfritt. OBS! Dag bestäms med någon veckas varsel. Skicka in mailadress till miljo@mjolby.se i god tid innan för att få information eller kontakta miljökontoret 0412-850 00. Tid: En förmiddag i juli/augusti. Plats: Samling vid Torpöns färjeläge.